

Határozatok Tára

PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. december 18.¹

C-560/13. sz. ügy

**Finanzamt Ulm
kontra
Ingeborg Wagner-Raith, Maria Schweier jogutódja**

(a Bundesfinanzhof [Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatalra elő nem terjesztett kérdés — A tőke szabad mozgása — Az EK-Szerződés 73c. cikke — EK 57. cikk — »Standstill« klauzula — Harmadik országok — Tengerentúli országok és területek (TOT) — Tagállami szabályozás, amely átalányadózást ír elő az olyan külföldi befektetési alapokból származó jövedelmek esetében, amelyek nem bocsátanak részletes hozamkimutatást a befektetők rendelkezésére (»schwarze Fonds«) — Pénzügyi szolgáltatások nyújtása — Közvetlen befektetések”

I – Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Bundesfinanzhof (Németország) az EK–Szerződés 73c. cikkében, illetve 1999. május 1-jétől az EK 57. cikk (1) bekezdésében² szereplő, „a harmadik országokba irányuló vagy onnan származó olyan tőkemozgás [...], amely közvetlen befektetéssel [vagy] pénzügyi szolgáltatások nyújtásával [...] függ össze” kifejezés tartalmával kapcsolatban terjeszt elő kérdést.
2. A kérelem alapjául szolgáló jogvita I. Wagner-Raith, M. Schweier jogutódja és a Finanzamt Ulm [ulmi adóhivatal] között folyik, olyan befektetési jegyekből származó tőkejövedelmek 1997–2003. adóéveket érintő adóztatása tárgyában, amelyek esetében a befektetési alapok székhelye a Kajmán-szigeteken található.
3. Nem vitatott, hogy a szóban forgó teljes időszakban Németországban a befektetési jegyek birtokosainak adóztatását a külföldi befektetési jegyek értékesítéséről és a külföldi befektetési jegyekből származó jövedelem adóztatásáról szóló törvény (Gesetz über den Vertrieb ausländischer Investmentanteile und über die Besteuerung der Erträge aus ausländischen Investmentanteilen)³ (a továbbiakban: AuslInvestmG) szabályozta, amely a külföldi befektetési alapok három kategóriáját különböztette meg, az úgynevezett „fehér”, „szürke” és „fekete” alapokat, attól függően, hogy az említett alapok mennyire tartották tiszteletben az AuslInvestmG-t.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — Azokat az eseteket kivéve, amelyeknél ez a Szerződések időbeli alkalmazásához kapcsolódó okok miatt szükséges, az indítványban a továbbiakban az egyszerűség kedvéért kizárólag az EK 57. cikk (1) bekezdésére fogok hivatkozni, mivel a két cikkben előírt feltételeket nem módosították.

3 — BGBl. 1998 I, 2820. o.

4. Ily módon az AusInvestmG 17. §-ának (3) bekezdése értelmében egy alapot vagy akkor tekintettek az első kategóriába tartozónak, ha a külföldi befektetési vállalkozás bejelentette a német felügyeleti hatóságnak arra vonatkozó szándékát, hogy külföldi befektetési jegyeket kíván értékesíteni, vagy pedig – ha e befektetési jegyeket valamely német tőzsdén jegyzésre vagy szabályozott piacra bevezették –, amennyiben az alap németországi székhellyel vagy lakóhellyel rendelkező olyan képviselőt nevezett ki, aki ezenkívül megfelelt bizonyos közlési és közzétételi kötelezettségeknek. Ebben az esetben a befektetési jegyek birtokosainak adóztatására rendszerint ugyanazon „átláthatósági” elvek szerint került sor, mint egy német befektetési vállalkozás által alapított befektetési alap jegyeinek birtokosai esetében, vagyis úgy, mintha közvetlenül maguk érték volna el a kollektív portfólióban fennálló részesedésükből származó jövedelmet.⁴ Az adóalap a ténylegesen felosztott eredményen, illetve egyes ilyen felosztott eredménynek tekintendő jövedelmen alapult.⁵

5. Amennyiben egy külföldi befektetési vállalkozás nem felelt meg az AusInvestmG 17. §-ának (3) bekezdésében meghatározott követelményeknek, de dokumentumok bemutatásával bizonyította, hogy tényleges eredményt osztott fel, illetve bizonyos „felosztottnak minősülő jövedelmet” nyújtott, továbbá németországi illetőségű képviselőt nevezett ki az AusInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése alapján, akkor az úgynevezett „szürke” kategóriába került. Ebben az esetben a befektetési jegyek birtokosait ugyanúgy adóztatták, mint az úgynevezett „fehér” alapok esetében, az AusInvestmG 18. §-a (1) bekezdésének megfelelően.

6. Amennyiben egy külföldi befektetési vállalkozás nem felelt meg sem az AusInvestmG 17. §-ának (3) bekezdésében meghatározott követelményeknek, sem a törvény 18. §-ának (2) bekezdésében meghatározott követelményeknek, a befektetési alapot úgynevezett „fekete” alapnak tekintették, amely esetében a befektetési jegyek birtokosainak adóztatását az AusInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése szabályozta. E rendelkezés szerint egy átalányösszeget úgy kellett tekinteni, hogy az felosztásra került, és a befektetési jegy-birtokosok jövedelmét képezi. Ez az átalányösszeg azon értéktöbblet 90%-ával volt egyenlő, amely a külföldi befektetési jegy naptári évben megállapított első visszaváltási ára és a naptári évben megállapított utolsó visszaváltási ára közötti különbözetnek felelt meg, azzal, hogy legalább az adóévben megállapított utolsó visszaváltási ár 10%-át figyelembe kell venni. Amennyiben ilyen visszaváltási árat nem állapítottak meg, a tőzsdén jegyzett árat vagy a piaci árat kellett alkalmazni. Ez az átalányösszeg kötelező volt, és azt nem lehetett oly módon kifogásolni, hogy ellenbizonyítékokat terjesztettek elő, például olyan számviteli dokumentumok alapján, amelyek tanúsították az elért, de a befektetési jegyek birtokosai között fel nem osztott eredményt.

7. Éppen a fekete alapokból származó tőkejövedelmek átalányadóztatására vonatkozó szabályok alkalmazásából fakadt az alapeljárás.

8. M. Schweier – aki értékpapírszámlát tartott fenn az LGT Bank in Liechtenstein AG-nál (a továbbiakban: LGT Bank), amelyen többek között olyan befektetési alapok befektetési jegyei is megtalálhatók voltak, amelyek a Kajmán-szigeteken rendelkeztek székhellyel – az AusInvestmG 18. §-ának (3) bekezdésére hivatkozva az 1997–2003. adóévekben szerzett jövedelmeinek összegéről bevallást nyújtott be a német adóhatóságokhoz, és csatolta azokat a dokumentumokat, amelyeket az LGT Bank bocsátott a rendelkezésére.

9. A német adóhatóságok módosították a szóban forgó éveket érintő jövedelemadó megállapításáról szóló határozatokat, és minden egyes ilyen év vonatkozásában megállapították M. Schweier azon tőkejövedelmeit, amelyek az LGT Banknál vezetett értékpapírszámláról származtak, összességében 623 000 eurót meghaladó értékben.

4 — A befektetési alapkezelő társaságokról szóló törvény (Gesetz über Kapitalanlagegesellschaften, a továbbiakban: KAGG) 2013. december 31-ig alkalmazandó változatának rendelkezései alapján.

5 — Lásd a KAGG 38b. cikkét.

10. M. Schweier panaszt nyújtott be e határozattal szemben, arra hivatkozva, hogy az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése szerinti átalányadózás összeegyeztethetetlen a tőke szabad mozgásával, és azt kérte, hogy a német adóhatóságok ugyanezen törvény 18. §-ának (1) bekezdését alkalmazva becsüljék meg tényleges jövedelmét, és rendelkezésükre bocsátotta az ehhez szükséges dokumentumokat és számításokat.

11. Miután a német adóhatóságok elutasították e panaszt, M. Schweier keresetet nyújtott be a Finanzgericht Baden-Württemberghez (baden-württembergi adóügyi bíróság), amely kereset túlnyomórészt sikerrel járt, mivel a bíróság úgy döntött, hogy az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése sérti a szabad tőke mozgást. Következésképpen módosította a M. Schweier által az egyes érintett adóévekben megszerzett tőkejövedelmek összegének számítását az általa kimutatott tényleges eredmények alapján. A bíróság által megállapított teljes összeg körülbelül 285 000 euró volt.

12. Az adóhatóságok ekkor felülvizsgálati kérelmet terjesztettek a Bundesfinanzhof elé, arra hivatkozva, hogy az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése az EK 57. cikk (1) bekezdésében szereplő „standstill” klauzula hatálya alá tartozik, mivel az a tagállamok és harmadik országok közötti tőke mozgást érinti. E hatóságok szerint e rendelkezést kell alkalmazni az alapeljáráshoz hasonló jogvitákban, mivel az AuslInvestmG által szabályozott helyzetek vagy a pénzügyi szolgáltatások nyújtására, vagy pedig az EK 57. cikk (1) bekezdése értelmében vett közvetlen befektetések fogalmára vonatkoznak.

13. Noha a Bundesfinanzhof véleménye szerint az AuslInvestmG megfelel az EK 57. cikk (1) bekezdésében rögzített időbeli és személyi feltételeknek, mivel e jogszabály 1993. december 31. óta lényegében változatlan formában volt hatályban, és a jelen esetben olyan befektetési jegyekre vonatkozott, amelyek esetében a befektetési alapkezelő társaságok székhelye harmadik országban volt, mindazonáltal úgy tűnik, hogy a tárgyi feltétel nem teljesül, aminek eredményeként el kellene utasítani a német adóhatóságok felülvizsgálati kérelmét. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ugyanis kétségtelen, hogy amennyiben az EK 57. cikk (1) bekezdése nem alkalmazható az alapeljárásban – és a bíróság hajlik erre –, az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdésében szereplő átalányadózás – összekapcsolódva egyrészt azzal, hogy a befektető számára lehetetlen jövedelme tényleges nagyságának bizonyítása, ha a befektetési alap nem felel meg az ugyanezen törvény 17. cikkének (3) bekezdésében szereplő feltételeknek, másrészt pedig azzal, hogy semmilyen képviselő kinevezésére nem került sor a törvény 18. §-a (2) bekezdésének megfelelően – nyilvánvalóan nem egyeztethető össze az EK 56. cikkben előírt szabad tőke mozgással, és nem igazolható az EK 58. cikk rendelkezései alapján, vagy közérdeken alapuló kényszerítő indokokkal. Ennélfogva, hivatkozva a Cilfit és társai ítéletre⁶, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy nem szükséges az EK 56. cikk és az EK 58. cikk értelmezésére vonatkozó kérdést terjeszteni a Bíróság elé.

14. Ezzel szemben, mivel bizonyos kétségek maradhattak fenn az EK 57. cikk (1) bekezdése tárgyí hatályának terjedelmét illetően, különösen a VBV – Vorsorgekasse ítélet⁷ után, amely a közvetlen befektetés fogalmának értelmezésére vonatkozott, a Bundesfinanzhof úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Azért nem ellentétes-e a harmadik országbeli alapokban fennálló részesedések esetében az [EK 56. cikk] szerinti szabad tőke mozgással az olyan nemzeti szabályozás (jelen esetben: az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése), amely szerint a külföldi befektetési alapokban részesedéssel rendelkező belföldi személyek tekintetében bizonyos feltételek mellett az osztalékokon kívül a fiktív jövedelmet is figyelembe kell venni az év első és utolsó visszaváltási ára közötti különbözet 90%-ának,

6 – 283/81, EU:C:1982:335, 21. pont.

7 – C-39/11, EU:C:2012:327.

legalább azonban az utolsó visszaváltási ár (vagy a tőzsdei vagy piaci érték) 10%-ának megfelelő mértékben, mert az 1993. december 31. óta lényegében változatlan szabályozás az [EK 56. cikk] szerinti [standstill klauzula] értelmében vett pénzügyi szolgáltatások nyújtásával függ össze? Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

2) Minden esetben az [EK 57. cikk (1) bekezdése] értelmében vett közvetlen befektetésnek minősül-e az ilyen harmadik országbeli székhellyel rendelkező befektetési alapon fennálló részesedés, vagy az erre adandó válasz attól függ, hogy a részesedés a befektetési alap székhelye szerinti állam nemzeti rendelkezései alapján vagy más okból lehetőséget biztosít-e a befektetőnek arra, hogy ténylegesen részt vegyen a befektetési alap irányításában, illetve ellenőrzésében?”

15. E kérdésekkel kapcsolatban a német és az olasz kormány, az Egyesült Királyság Kormánya, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket. I. Wagner-Raith-ot, a német kormányt és a Bizottságot meghallgatták a 2014. november 20-i tárgyaláson, a többi érintett fél itt nem képviseltette magát.

II – Elemzés

A – Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmáról

16. Ahogy az egyértelműen kitűnik az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szövegezéséből és indokolásából, a kérdést előterjesztő bíróság kizárólag az EK 57. cikk (1) bekezdésének értelmezését illetően tesz fel kérdést a Bíróságnak, kizárva az EK 56. cikket, amelyről tudjuk, hogy tilt minden, a tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti tőke mozgásra vonatkozó korlátozást.

17. Mivel úgy ítéli meg, hogy az alapeljárásban szereplő adójogi szabályozás nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen az utóbbi rendelkezés által előírt szabad tőke mozgással, a kérdést előterjesztő bíróság valójában teljesen egyértelműen úgy véli, hogy e tekintetben nem kell kérdést terjesztenie a Bíróság elé.

18. A Bíróság válaszában tehát abból az előfeltevésekből kell kiindulnia, hogy a szóban forgó adójogi szabályozás, amely a fekete befektetési alapok befektetési jegyeit birtokló befektetőkre alkalmazandó, főszabály szerint ellentétes az EK 56. cikkel.

19. Ahogy azt már volt alkalmam megállapítani, vitathatatlan, hogy annak érdekében, hogy hasznos választ lehessen adni a nemzeti bíróság számára, a Bíróság néha az előzetes döntéshozatalra utalás nemzeti bíróság általi körülhatárolása ellenére kész megvizsgálni, hogy figyelemmel az eljárás során hivatkozott tényekre és érvekre, nem alkalmazható-e az uniós jog olyan rendelkezése az adott ügyben, amely nem képezte az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát, illetve arra, hogy átfogalmazza a feltett kérdéseket, annak érdekében, hogy az uniós jog értelmezésébe felvegyen egy vagy több, valamelyik fél által igényelt, vagy hivatalból figyelembe vett rendelkezést.⁸

20. Ahhoz azonban, hogy ez az egyébként a Bizottság által a jelen ügyben követni javasolt megközelítés helyénvaló és jogszerű lehessen, azt össze kell hangolni azzal a jelenlegi ítélkezési gyakorlatban érvényesülő áramlattal, amely szerint egyedül a kérdést előterjesztő bíróságra tartozik az általa a Bíróság elé terjesztési kívánt kérdések tárgyának és tartalmának meghatározása.⁹ Másrészt azt összhangba kell hozni azzal az egyébként a kérdést előterjesztő bíróság által is hivatkozott ítélkezési

⁸ — Lásd: Fonnship és Svenska Transportarbetareförbundet ügyre vonatkozó indítványom (C-83/13, EU:C:2014:201, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

⁹ — Lásd többek között: Keratina-Keramische und Finanz-Holding és Vioktimatiki ítélet (C-134/91 és C-135/91, EU:C:1992:434, 16. pont); Consiglio nazionale dei geologi et Autorità garante della concorrenza e del mercato ítélet (C-136/12, EU:C:2013:489, 29. pont), valamint Belgian Electronic Sorting Technology ítélet (C-657/11, EU:C:2013:516, 28. pont).

gyakorlattal, amely elismeri, hogy a nemzeti bíróság, amelynek a határozatai ellen a belső jogban nincs jogorvoslati lehetőség, nem köteles minden esetben a Bírósághoz fordulni az előtte fekvő jogvitában alkalmazandó uniós jogi rendelkezés értelmezése céljából, különösen ha a szóban forgó jogkérdést a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata már megoldotta, vagy az uniós jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az semmilyen ésszerű kétségnek nem enged teret.¹⁰

21. A jelen ügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, ahol bár az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztettek elé, mindazonáltal a Bíróságot a kérdést előterjesztő bíróság nem kérte fel valamennyi, e bíróság előtt hivatkozott uniós jogra vonatkozó kérdés megválaszolására, úgy vélem, hogy a Bíróságnak főszabály szerint visszafogottságot kell tanúsítania, és kizárólag az EK 57. cikkre vonatkozó azon értelmezési kérdések megválaszolására kell szorítkoznia, amelyeket feltettek neki, és nem terjesztheti ki az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát arra a szándékosan elő nem terjesztett kérdésre, amely az EK 56. cikk értelmezésére vonatkozik.

22. Ahogy ugyanis a Fonnship és Svenska Transportarbetareförbundet ügyre vonatkozó indítványom¹¹ 19. pontjában jeleztem, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az tűnik ki, hogy az mindeddig következetesen tartózkodott attól, hogy módosítsa vagy kiterjessze az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát a kérdést előterjesztő bíróság által meghatározott kereten túlra, amennyiben e bíróság kifejezetten vagy hallgatólagosan megtagadta, hogy az uniós jog értelmezésére vonatkozó, az alapeljárás valamelyik fele által kifejezetten hivatkozott (további) kérdést terjesszen a Bíróság elé.

23. Ezt az irányt nem változtatta meg a Fonnship és Svenska Transportarbetareförbundet ítélet¹² sem, mivel a nagytanácsban eljáró Bíróság azon kérdés megválaszolására szorítkozott, amelyet a végső fokon eljáró nemzeti bíróság elé terjesztett.

24. Noha a jelen ügy eljárási problémái a Fonnship és Svenska Transportarbetareförbundet ítélet alapjául szolgáló ügytől eltérő összefüggésben merülnek fel, mindazonáltal attól nem tér el olyan mértékben, hogy azt kellene javasolni, hogy a Bíróság foglalkozzon az elő nem terjesztett kérdéssel.

25. Mindenekelőtt annak a körülménynek, hogy az e bíróság által elő nem terjesztett kérdést főszabály szerint bármely logikát követve azon kérdést megelőzően kellene vizsgálni, amelynek a Bíróság elé terjesztése mellett döntött – míg a Fonnship és Svenska Transportarbetareförbundet ügyben a helyzet ellentétes volt –, álláspontom szerint nem kell különös következményeket tulajdonítani.

26. Ahogy már említettem, és ahogy azt az olasz kormány, illetve az Egyesült Királyság Kormánya írásbeli észrevételeiben teljes mértékben megértette, a feltett kérdés megválaszolása érdekében teljes mértékben elképzelhető, hogy a Bíróság kiindulásként arra a feltevésre vagy előfeltevésre szorítkozik, hogy a szóban forgó adójogi szabályozás ellentétes az EK 56. cikkel, azzal, hogy miután a Bíróság válaszolt az előterjesztett kérdésre, szükség esetén a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megerősítenie végső határozatában azt az elemzést, amelyet előzetes döntéshozatal iránti kérelmében az EK 56. cikk tekintetében felvázolt.

27. Ebből a szempontból ez a helyzet egyébként nem áll távol attól, amellyel a Bíróság a Pedro IV Servicios ítéletben¹³ szembesült. Abban az ügyben ugyanis a Bíróság az EK 81. cikk (3) bekezdését a kizárólagos beszerzési megállapodások és vállalkozások közötti vertikális megállapodások kategóriáira alkalmazó csoportmentességi rendeletek értelmezésére irányuló kérdéssel szembesült, noha a kérdést előterjesztő bíróság semmilyen módon nem terjesztette elé azt a szükségszerű előzetes kérdést, hogy az ügyben szereplő megállapodások ténylegesen sértették-e az EK 81. cikk (1) bekezdését.

10 — Lásd többek között: Cilfit és társai ítélet (EU:C:1982:335, 21. pont), Pedro IV Servicios ítélet (C-260/07, EU:C:2009:215, 36. pont), valamint Boxus és társai ítélet (C-128/09–C-131/09, C-134/09 és C-135/09, EU:C:2011:667, 31. pont).

11 — C-83/13, EU:C:2014:201.

12 — C-83/13, EU:C:2014:2053.

13 — C-260/07, EU:C:2009:215.

28. Miután lényegében azt állapította meg, hogy semmi sem zárja ki, hogy válaszoljon a csoportmentességi rendeletek értelmezése kapcsán előterjesztett kérdésekre, anélkül hogy előzetesen el kellene végezni az EK 81. cikk (1) bekezdése alkalmazási feltételeinek bonyolult jogi és gazdasági vizsgálatát, figyelemmel továbbá a Cilfit és társai ítéletre¹⁴ (EU:C:1982:335), a Bíróság az elé terjesztett kérdések megválaszolására szorítkozott.

29. Az igaz, hogy egyrészt a Fonnship és Svenska Transportarbetareförbundet ügy, másrészt pedig a Pedro IV Servicios ügy alapjául szolgáló helyzetekkel ellentétben – amelyekben a nemzeti bíróságok nem jelölték meg, hogy milyen irányban kívánják eldönteni a Bíróság elé nem terjesztett kérdéseket – a kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelmének indokolásában egyértelműen rögzíti az arra irányuló szándékát, hogy elutasítsa a német adóhatóságok és a német kormány azon állítását, amely szerint az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése által előírt szabályozás összeegyeztethető az EK 56. cikkel, vagy pedig azt közérdeken alapuló kényszerítő indokok igazolják.

30. Nem hiszem, hogy ebből arra kellene következtetni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné, ha a Bíróság kifejezetten megerősítené azt a választ, amelyet az előbbi a Bíróság elé nem terjesztett kérdésre kíván adni, mivel a kérdést előterjesztő bíróság, azáltal hogy kifejezetten hivatkozik a nemzeti bíróságok részére (a végső fokon eljáró bíróságok esetében is) a Cilfit és társai ítélet (EU:C:1982:335) óta biztosított mérlegelési mozgásterre, egyértelműen úgy tekinti, hogy a Bíróság ítélezési gyakorlatára figyelemmel egyértelmű, hogy az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése sérti az EK 56. cikkben rögzített szabad tőkemozgást.

31. A magam részéről ebben az őszinte és lojális együttműködésre irányuló hozzáállásban azt a szándékot látom, hogy lehetőséget biztosítsanak mindenekelőtt a tagállamok kormányai és az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikkében hivatkozott érdekelt felek – akiknek az előzetes döntésre utaló határozatot kézbesítették –, végül pedig a Bíróság részére, hogy kifogásolják a kérdést előterjesztő bíróság által képviselt értelmezést, amennyiben az e bíróság által elő nem terjesztett kérdés az uniós jog rendelkezéseinek nyilvánvalóan téves értelmezésén nyugodna, vagy egyértelműen pontatlan jogi előfeltevéseken alapulna.

32. Ilyen helyzetben álláspontom szerint ugyanis elsődleges fontosságú – figyelemmel arra, hogy biztosítani kell az uniós jog egységes értelmezését és a magánszemélyek jogainak védelmét –, hogy a Bíróság kijavíthassa a végső fokon eljáró bíróság által elkövetett ilyen hibákat, még akkor is, ha azok olyan kérdést érintenek, amelynek a Bíróság elé terjesztéséről az említett bíróság szándékosan lemondott.¹⁵

33. Azonban a jelen ügyben nem ez a helyzet.

34. A kérdést előterjesztő bíróság értékelése, amely nem nyilvánvalóan téves, jóváhagyásra érdemes, mivel – ahogy arra a Bizottság is hivatkozott írásbeli észrevételeiben – a szóban forgó adójogi szabályozás visszatartó jellegéhez nem férhet kétség.

35. Ekképpen a jelen ügyben, míg a nemzeti befektetési alapok befektetési jegyei soha nem tartoztak átalányadózás alá, a külföldi alapok befektetési jegyei azonban igen, sőt, a fekete alapok esetében kötelező jelleggel így adóznak, anélkül hogy a befektetési jegyek birtokosai bizonyíthatnák a szerzett jövedelmek tényleges nagyságát. Márpedig, ahogy azt az I. Wagner-Raith által szerzett tőkejövedelmek helyzete mutatja, az átalányadózás alapja jelentősen magasabb, mint az az adóalap, amely a fehér és szürke alapok esetében figyelembe veszi a tényleges jövedelmeket, mind az 1997 és 2003 közötti időszak egésze, mind pedig az egyedileg vizsgált egyes adóévek esetében.

14 – Uo., 36. pont.

15 – Lásd ebben az értelemben a Fonnship és Svenska Transportarbetareförbundet ügyre vonatkozó indítványom (C-83/13, EU:C:2014:201, 22. pont).

36. Ezenfelül fontos rámutatni, hogy a Bíróság újabban a van Caster-ítéletben¹⁶ úgy döntött, hogy ellentétes a szabad tőkemozgással az a német jogszabály, amely 2003-tól felváltotta az alapeljárásban szereplő adószabályozást.

37. Ítélezési gyakorlatára támaszkodva a Bíróság ekképpen úgy döntött, hogy a szabad tőkemozgással ellentétes az említett ügy alapjául szolgálóhoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy az e szabályozásban előírt bizonyos információk közlésére és közzétételére vonatkozó, a belföldi és külföldi befektetési alapokra egyaránt alkalmazandó kötelezettségek valamely külföldi befektetési alap általi megszegése azzal jár, hogy az adóalany által az említett befektetési alaphoz szerzett jövedelmeket átalányjelleggel adóztatják, amennyiben az említett szabályozás nem teszi lehetővé ezen adóalany számára az említett jövedelmek tényleges nagyságának igazolására alkalmas adatok vagy információk szolgáltatását.¹⁷

38. Tagadhatatlan, hogy egy ilyen értékelés legalábbis átültethető az AusInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése által kialakított szabályozásra.

39. Végül ezt az értékelést az az alapeljárásra jellemző körülmény sem cáfolhatja meg, amely szerint M. Schweier olyan befektetési alapok befektetési jegyeit szerezte meg, amelyek székhelye az Egyesült Királyságtól függő azon tengerentúli országok és területek (a továbbiakban: TOT-ok) egyikén, a jelen esetben a Kajmán-szigeteken volt,¹⁸ amely szerepel az először az EGK-Szerződés IV. mellékletében, majd az Egyesült Királyság csatlakozási okmányában,¹⁹ végül pedig az EK-Szerződés II. mellékletében felsorolt országok és területek között.

40. Fontos emlékeztetni arra, hogy az Európai Gazdasági Közösség létrehozása óta a TOT-ok jogállásának alapjai lényegében változatlanok maradtak.²⁰ E jogalanyok, bár jogilag és/vagy alkotmányosan egy tagállamhoz kapcsolódnak, ki vannak zárva a Szerződések területi hatálya alól, ahogy az az EGK-Szerződés hatálya alatt annak 227. cikke (3) bekezdéséből, az EK-Szerződés hatálya alatt pedig ez utóbbi 299. cikke (3) bekezdéséből kitűnt, ugyanakkor rájuk az adott szerződés szerint „a negyedik részben a társulásra vonatkozóan meghatározott különleges szabályokat kell alkalmazni”. Ez érvényesül tovább az EUMSZ hatálya alatt is.²¹

41. E sajátos szabályozás célja a TOT-ok gazdasági és társadalmi fejlődése előmozdításának biztosítása, valamint közöttük és a Közösség (az Európai Unió) egésze között szoros gazdasági kapcsolatok létrehozása.²²

42. A bizonyos tagállamokhoz kapcsolódó, de nem európai országok és területek társulására vonatkozó különleges szabályok fennállása bizonyos számú problémát vet fel azzal kapcsolatban, hogy annak eldöntése érdekében, hogy a Szerződések rendelkezései vonatkoznak-e rájuk, ezeket az országokat és területeket tagállamnak vagy harmadik országnak kell-e tekinteni; e problémákra a Bíróság nem adott egyértelmű választ, valószínűleg e jogalanyok hibrid természete és az őket az Unióhoz kapcsoló társulási viszony *sui generis* jellege miatt.²³

16 — C-326/12, EU:C:2014:2269.

17 — Uo., 58. pont és rendelkező rész.

18 — 2002-ig a Kajmán-szigetek a British Nationality Act 1981 alapján „British dependent territory” jogállásban volt (lásd e törvény 6. mellékletét). E jogállást 2002-ben „British overseas territory”-ra nevezték át, a 2002. február 26-i British Overseas Territories Act alapján.

19 — Az EGK-Szerződés IV. mellékletének tárgyát képező TOT-ok listáját ugyanis a Dán Királyság, Írország és Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásának feltételeiről, valamint a szerződések kiigazításáról szóló okmány (HL 1972. L 73., 18. o.) 24. cikke módosította, beiktatva a listára különösen a Kajmán-szigeteket.

20 — Lásd az e tekintetben rögzített okfejtéseket Cruz Villalón főtanácsnok Prunus és Polonium ügyre vonatkozó indítványában (C-384/09, EU:C:2010:759, 24–29. pont).

21 — Lásd: EUMSZ 355. cikk.

22 — Lásd az EGK-Szerződés 131. cikkének második bekezdését, az EK-Szerződés 182. cikkének második bekezdését, valamint most már az EUMSZ 198. cikk második bekezdését.

23 — Lásd Cruz Villalón főtanácsnok Prunus et Polonium ügyre vonatkozó indítványát (EU:C:2010:759, 31–39. pont).

43. Legalábbis az uniós jogban elismert alapvető szabadságok alkalmazását illetően a Bíróság okfejtésének kiindulópontja annak megállapítása, hogy a különleges társulási szabályok miatt a TOT-okra az uniós jog általános rendelkezései kifejezett utalás nélkül nem alkalmazandók.²⁴

44. Noha az egymást követő szerződések negyedik része nem tartalmaz semmilyen, a tőke mozgás szabadságára vonatkozó rendelkezést, a Bíróság ebből nem vonta le azt a következtetést, hogy e rendelkezések nem alkalmazandók a TOT-okra. Mivel ugyanis e szabadság kiterjed a harmadik országokra is, legalábbis ellentmondásos lenne, ha e jogalanyok, amelyekre az Unióval szoros gazdasági kapcsolatok létrehozását célzó különleges társulási szabályok vonatkoznak, nem élhetnének egy olyan szabadság szabályaival, amely kifejezetten kiterjed valamennyi harmadik országra. Ezért a Prunus és Polonium ítéletben, egy olyan társaság franciaországi közvetlen befektetéseinek megadóztatása kapcsán, amelynek székhelye a Brit Virgin-szigeteken volt, a Bíróság kimondta, hogy a tőke mozgásoknak az EUMSZ 63. cikk szerinti liberalizációja a TOT-ok javára harmadik államokkénti minőségükben alkalmazandó,²⁵ annak ellenére, hogy álláspontom szerint helyesebb lett volna azt mondani, hogy a TOT-ok a harmadik országok számára biztosítottnál *egyenlő mértékben* részesülnek a tőke mozgások liberalizációjában, figyelemmel jogállásuk *sui generis* jellegére.

45. Ami ugyanis egy nemzeti intézkedésnek a tagállamok és a TOT-ok közötti tőke mozgást korlátozó intézkedésnek minősítését illeti, a Bíróság által a Prunus és Polonium ítéletben (EU:C:2011:276) megállapított értékelés, amely kiterjeszti az EUMSZ 63. cikk alkalmazását a TOT-okra, érvényes, mivel semmilyen különleges (legalább az EUMSZ 63. cikk tartalmával egyenértékű) rendelkezés nem szabályozza az említett tőke mozgásokat.

46. Nem ez volt a helyzet a Maastrichti Szerződés hatálybalépése – vagyis a szabad tőke mozgás elvének az EK-Szerződés 73b. cikkében előírt harmadik országok vonatkozásában történt liberalizációja – és a 2001. december 2. közötti időszak során, mivel nem volt olyan, az EK-Szerződés negyedik része alapján elfogadott tanácsi határozat, amely a harmadik országokra alkalmazandókkal egyenértékű szabad tőke mozgási szabályokat írt volna elő a tagállamok és a TOT-ok között. Ezzel szemben 2001. december 2. az Európai Közösség és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló, 2001. november 27-i 2001/822/EK tanácsi határozat (a továbbiakban: tengerentúli társulási határozat)²⁶ hatálybalépésének időpontja, amely határozat 47. cikkének (1) bekezdését tekintette úgy újabban a Bíróság az X és TBG ítéletben,²⁷ mint amelynek hatálya különösen széles, megközelítőleg azonos az EK 56. cikknek a tagállamok és harmadik államok viszonya tekintetében fennálló hatályával.

47. Bár az alapeljárásban az M. Schweier által végzett befektetések – amelyek, ne feledjük, az 1997 és 2003 közötti időszakot érintik – részben az EK-Szerződés 73b. cikkének, részben pedig a tengerentúli társulási határozat 47. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak, ez nem változtat azon, hogy az AusInvestmG 18. §-ának (3) bekezdése által előírt szabályozás e rendelkezések tekintetében korlátozó jellegű.

48. A fenti megfontolások összessége miatt azt javaslom, hogy a Bíróság ne vizsgálja meg a kérdést előterjesztő bíróság által elő nem terjesztett, az EK 56. cikk értelmezésére vonatkozó kérdést.

24 — Prunus és Polonium ítélet (C-384/09, EU:C:2011:276, 29. pont), valamint X és TBG ítélet (C-24/12 és C-27/12, EU:C:2014:1385, 45. pont).

25 — EU:C:2011:276, 31. pont. A Bíróság „harmadik államokra” utal, de helyesebb lenne a harmadik országok kifejezés használata, figyelemmel e jogalanyok szuverenitásának hiányára a nemzetközi közjog szempontjából, ami egyébként megfelel az EK-Szerződés 73b. és 73c. cikke, az EK 56. és EK 57. cikk, valamint az EUMSZ 63. és EUMSZ 64. cikk szövegének.

26 — HL L 314., 1. o.; magyar nyelvű kiadvány 11. fejezet, 38. kötet, 319. o. A 63. cikk szerint a határozatot 2011. december 31-ig kellett alkalmazni.

27 — EU:C:2014:1385, 48. pont.

B – Az EK 57. cikk (1) bekezdésének alkalmazásával kapcsolatban feltett kérdések

49. E két kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az EK 57. cikk (1) bekezdésében előírt *standstill* klauzula, amely kifejezetten a szabad tőkemozgás korlátozásaira vonatkozik a harmadik országok tekintetében, alkalmazható-e az alapeljárásban szereplőhöz hasonló adójogi szabályozásra.

50. E rendelkezés első mondata szerint „az 56. cikk rendelkezései nem érintik azoknak a nemzeti [...] jogszabályok alapján 1993. december 31-én hatályban lévő korlátozásoknak a harmadik országokra történő alkalmazását, amelyeket a harmadik országokba irányuló vagy onnan származó olyan tőkemozgás tekintetében fogadtak el, amely közvetlen befektetéssel [vagy] pénzügyi szolgáltatások nyújtásával [...] függ össze”.

51. Ennek a tagállamok számára a tőkemozgásokra vonatkozó korlátozások fenntartását megengedő rendelkezésnek az alkalmazása ebből következően három együttes feltételhez kötődik, mégpedig egy személyi jellegű kritériumhoz, vagyis ahhoz, hogy a szóban forgó intézkedés egy vagy több harmadik országot érintsen, vagy ezekre legyen alkalmazandó, egy időbeli feltételhez, vagyis ahhoz, hogy a szóban forgó korlátozások 1993. december 31-én hatályban voltak, és egy tárgyi szemponthoz, vagyis ahhoz, hogy az érintett tőkemozgások az EK 57. cikk (1) bekezdése első mondatában kimerítően felsorolt műveletek valamelyikével járjanak.²⁸

52. E rendelkezés alkalmazandó a tagállamok és a TOT-ok közötti tőkemozgásokkal összefüggésben is, beleértve a 2001. december 2. utáni időszakot is. A tengerentúli társulási határozat 47. cikkének (2) bekezdése ugyanis többek között azt mondja ki, hogy a tagállamok és a TOT-ok *mutatis mutandis* meghozhatják az EK 57. cikkben hivatkozott intézkedéseket, az ott meghatározott feltételeknek megfelelően.²⁹

1. Az EK 57. cikk (1) bekezdésében szereplő időbeli és személyi feltételekről

53. Sem a kérdést előterjesztő bíróságban, sem az írásbeli észrevételeket előterjesztő érintett felekben nem merült fel kétség az első két feltétel teljesüléséről.

54. Nem kell ugyanis hosszasan kitérni az időbeli feltétel teljesítésére, mivel, ahogy arra a kérdést előterjesztő bíróság és a Bizottság emlékeztetett, az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdésében szereplő adójogi szabályozás már 1969-ben is fennállt, anélkül hogy azóta lényegesen módosult volna.³⁰

55. A személyi feltétel szintén teljesült, mivel – ahogy említettem – függetlenül attól, hogy a TOT-okat harmadik országnak tekintik, vagy pusztán ugyanúgy kezelik őket, az EK 57. cikk (1) bekezdésében előírt feltételek mindenképpen alkalmazandók a vonatkozásukban, akár közvetlenül, akár a tengerentúli társulási határozat 47. cikkének (2) bekezdésén keresztül.

56. Az EK 57. cikk (1) bekezdésében szereplő személyi feltétel teljesülését ezenkívül álláspontom szerint nem érvényteleníti az a körülmény sem, hogy az érintett befektetési alapok M. Schweier birtokában lévő befektetési jegyeit, valamint az ahhoz kapcsolódó jövedelmeket egy olyan pénzügyi intézmény számláján helyezték el, amelynek székhelye minden valószínűség szerint az Európai

28 – Lásd többek között ebben az értelemben: az Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company vonatkozó indítványom (C-190/12, EU:C:2013:710, 53. pont).

29 – Lásd még ebben az értelemben: Prunus és Polonium ítélet (EU:C:2011:276, 32. pont).

30 – Lásd végül, az EK 57. cikk (1) bekezdésben előírt időbeli feltétel vizsgálatát illetően: Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ítélet (C-190/12, EU:C:2014:249, 47–52. pont).

Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-án aláírt megállapodás³¹ (a továbbiakban: EGT-Megállapodás) egyik részes államában, a jelen esetben a Liechtensteini Nagyhercegségben volt, amellyel szemben a tagállamok 1995. május 1., vagyis az EGT-Megállapodás e Nagyhercegség tekintetében történt hatálybalépése óta immár nem hivatkozhatnak az EK 57. cikk (1) bekezdésére.³²

57. Ha ugyanis a tagállamokat a nemzeti szabályozás által rögzített feltételektől függetlenül elzárják attól a lehetőségtől, hogy az EK 57. cikk (1) bekezdésére hivatkozzanak minden olyan esetben, amikor a harmadik országból származó vagy abba irányuló tőkemozgás áthalad egy másik tagállam vagy az EGT-Megállapodás egy részes állama területén, e rendelkezést megfosztanák hatékony érvényesülése lényegétől. Az alapeljárásban szereplő egyik fél sem, illetve egyik érdekelt fél sem állította egyébként ennek ellenkezőjét.

58. Ezenfelül, ahogy az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, az AuslInvestmG 18. §-a (3) bekezdésének alkalmazása mindenekelőtt a befektetési alapkezelő társaságok székhelyétől függ – amely a jelen esetben a Kajmán-szigeteken van –, nem pedig attól a helytől, ahol a befektetési jegyek találhatóak.³³

59. A fentiek alapján, ahogy már rámutattam, a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett problémák lényegét az EK 57. cikk (1) bekezdése tárgyí feltételének tartalma jelenti.

2. Az EK 57. cikk (1) bekezdésének tárgyi feltételéről

60. A kérdést előterjesztő bíróság konkrétan arról kérdezi a Bíróságot, hogy milyen értelmet kell tulajdonítani az „olyan tőkemozgás [...], amely közvetlen befektetéssel [vagy] pénzügyi szolgáltatások nyújtásával [...] függ össze” kifejezésnek, amely lehetővé teszi számára annak eldöntését, hogy az alapeljárásban szereplő helyzetre figyelemmel az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdésében szereplő adójogi szabályozást jogszerűen hatályban lehetett-e tartani az EK 57. cikk (1) bekezdése alapján.

61. Álláspontom szerint a „pénzügyi szolgáltatások nyújtása” kifejezés fogalmára vonatkozó első kérdésre igenlő választ kell adni, amely, ha a Bíróság is osztja ezt a véleményt, arra az eredményre vezet, hogy nem kell megválaszolni a „közvetlen befektetés” fogalmára vonatkozó második kérdést. Mindenesetre az utóbbi pontot illetően a kérdést előterjesztő bíróság kétségeit gyorsan el lehet oszlatni.

a) Az EK 57. cikk (1) bekezdésének értelmében vett „pénzügyi szolgáltatások nyújtása” kifejezésről

62. Az első kérdés annak eldöntésére hív fel, hogy az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdésében szereplő adójogi szabályozást hatályban lehet-e tartani az alapeljáráshoz hasonló helyzetben azzal az indokkal, hogy az az EK 57. cikk (1) bekezdésének értelmében vett pénzügyi szolgáltatások nyújtásával összefüggő tőkemozgásokra alkalmazandó.

31 — HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.

32 — Lásd e tekintetben: Ospelt és Schlössle Weissenberg ítélet (C-452/01, EU:C:2003:493, 31. pont), már az EK–Szerződés 73c. cikke tekintetében is.

33 — Noha a tárgyaláson I. Wagner-Raith ügyvédje kijelentette, hogy kizárólag az LGT Bank kezelte a számlára helyezett pénzeszközöket, e körülmény az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki, és nem változtat azon az e bíróság által ismertetett körülményen, miszerint a befektetési alapokat egy a Kajmán-szigeteken székhellyel rendelkező társaság kezelte, ami többek között a vitatott nemzeti szabályozás alkalmazását is kiváltozza.

63. Megállapítva, hogy a Bíróság még nem tette egyértelművé e kifejezést, a kérdés előterjesztő bíróság úgy véli, hogy figyelemmel arra, hogy az EK 57. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseit szigorúan kell értelmezni, az említett kifejezés kizárólag azokat a szabályokat érinti, amelyek magukra a harmadik országbeli pénzügyi szolgáltatókra vonatkoznak, és meghatározzák a szolgáltatások nyújtásának feltételeit vagy szabályait, kizárva minden esetben a nemzeti jog azon rendelkezéseit, amelyek tárgya a befektetők adóztatása.

64. Míg a Bizottság egyetért ezzel az értelmezéssel, a német és az olasz kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormány elutasítja azt. E három érdekelt fél lényegében azt adja elő, hogy egyrészt a pénzügyi szolgáltatások nyújtásának fogalma kiterjedhet azokra az intézkedésekre, amelyek az említett szolgáltatás nyújtójára vonatkoznak, másrészt pedig, hogy a jelen esetben szoros kapcsolat áll fenn a nemzeti intézkedés tárgya, vagyis a külföldi befektetési alapok befektetési jegyei birtokosainak adóztatása, és az olyan alapok magatartása között, amelyek nem felelnek meg az AuslInvestmG 17. §-ának (3) bekezdésében és 18. §-ának (2) bekezdésében foglalt követelményeknek. Másként fogalmazva, a nemzeti adójogi szabályozás annyiban érintette a pénzügyi szolgáltatások nyújtását, hogy a befektetési alapokat legalább közvetve arra ösztönözték, hogy feleljenek meg az említett jogszabály által megállapított, átláthatóságra vonatkozó nemzeti szabályoknak.

65. A magam részéről mindenekelőtt emlékeztetek arra, hogy már volt alkalmam arra, hogy az EK 57. cikk (1) bekezdésében szereplő „pénzügyi szolgáltatások nyújtása” kifejezés fogalmáról állást foglaljak az Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ügyre vonatkozó indítványomban.³⁴

66. Ahogy ebben az indítványomban kiemeltem, a szóban forgó fogalom meghatározásának hiányában helyes azt feltételezni, hogy a szóban forgó szolgáltatások a pénzügyi intézmények, így a bankok, a biztosítótársaságok, a befektetési társaságok és más hasonló jellegű intézmények által ügyfeleik részére nyújtott szolgáltatásokat érintik. Egy befektetési alap (vagy pontosabban az azt kezelő társaság) kétségtelenül az intézmények e kategóriájába tartozik.

67. Ezenfelül továbbra is úgy vélem, hogy figyelemmel az EK 57. cikk (1) bekezdésének szövegezésére, e rendelkezés hatálya kizárólag az olyan tőkemozgásokra terjed ki, amelyek pénzügyi szolgáltatások nyújtásával „függnek össze”, nem pedig fordítva, az olyan pénzügyi szolgáltatásnyújtásokra, amelyek tőkemozgásokkal függnek össze vagy azokkal járnak. E megkülönböztetés alapvető fontosságú. Kizárólag azok a nemzeti intézkedések tartoznak ugyanis az EK 57. cikk (1) bekezdésének hatálya alá, amelyek tárgya legalább elsődlegesen a tőkemozgásra terjed ki. Azok a nemzeti intézkedések, amelyek tárgya elsődlegesen a pénzügyi szolgáltatások nyújtására terjed ki, nem tartoznak e rendelkezés hatálya alá, mivel azokat a Szerződés szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezései alapján kell megvizsgálni, amelyek, mint tudjuk, nem terjednek ki a harmadik országokkal, illetve a TOT-okkal fennálló kapcsolatokra.³⁵

68. Következésképpen, amikor az EK 57. cikk (1) bekezdése arra utal, hogy azokra a tőkemozgásokra vonatkozik, amelyek a pénzügyi szolgáltatások nyújtásával függnek össze, akkor álláspontom szerint nem vonja hatálya alá azokat a nemzeti intézkedéseket, amelyek tárgya a szolgáltatásnyújtás feltételeire vagy szabályaira terjed ki. Ha ugyanis ez lenne a helyzet, akkor az ilyen intézkedés egyszerűen nem a szabad tőkemozgásra vonatkozó rendelkezések, és így az EK 57. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozna, hanem a szolgáltatásnyújtásra vonatkozó rendelkezések hatálya alá.

34 — EU:C:2013:710, 73–79. pont.

35 — A Szerződés szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazásának mellőzéséről harmadik országok vonatkozásában lásd: Fidium Finanz ítélet (C-452/04, EU:C:2006:631, 25. és 47. pont). A TOT-okat illetően fontos rámutatni, hogy a Szerződés negyedik részre nem hivatkozik a szolgáltatásnyújtás szabadságára, valamint hogy a tengerentúli társulási határozat kizárólag távlati célként tartalmazza a szolgáltatások kereskedelmének fokozatos liberalizálását az Általános Szolgáltatáskereskedelmi Megállapodás (GATS) szerint vállaltak alapján.

69. Az EK 57. cikk (1) bekezdését nem lehet úgy értelmezni, hogy az pusztán megismétli a Szerződésben szereplő általános elhatárolást az akár kizárólagosan „pénzügyi” szolgáltatásnyújtásra vonatkozó rendelkezések hatálya, és a tőkemozgásokra vonatkozó rendelkezések hatálya között. Az e cikkben szereplő fenntartásnak, noha azt a német kormány aggályai ellenére szigorúan kell értelmezni,³⁶ mindenképpen meg kell őriznie hatékony érvényesülését.

70. Ez az oka annak, hogy az EK 57. cikk (1) bekezdése kiterjed az olyan tőkemozgásokra, amelyek „összefüggnek” a pénzügyi szolgáltatások nyújtásával, vagyis amelyek pénzügyi szolgáltatások nyújtásával járnak.³⁷

71. Az Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ügyben (EU:C:2013:710), amely egy harmadik országbeli befektetési alap által lengyel társaságok tőkéjében birtokolt részesedések lengyelországi adóztatására vonatkozott, az érintett tőkemozgások nem jártak a befektetési alap részéről pénzügyi szolgáltatás nyújtásával a szóban forgó társaságok javára. Egyébként indítványomban rámutattam arra is, hogy a nemzeti intézkedés nem a befektetési alap által a befektetési jegyei tulajdonosai részére nyújtott pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos tőkemozgásokra vonatkozott, függetlenül attól, hogy azok egy tagállam vagy egy harmadik ország területén tartózkodnak. Az EK 57. cikk (1) bekezdésének alkalmazására tehát nem lehet hivatkozni.³⁸

72. A Bíróságnak nem kellett megvizsgálnia ezt a problémakört, mivel az EK 57. cikk (1) bekezdésébe szereplő „standstill” klauzula alkalmazását megalapozottan utasította el pusztán azon egyetlen indok alapján, hogy az ügyben szereplő lengyel jogszabály nem felelt meg az említett cikkben szereplő időbeli feltételnek.³⁹

73. A jelen ügyben a szóban forgó tőkemozgások, vagyis a valamely TOT-on található befektetési alapok befektetési jegyeinek megszerzése, amelyek után a befektető a vitatott átalányadózás alá eső osztalékokban részesül, álláspontom szerint szükségképpen azzal járnak, hogy az érintett befektetési alapok pénzügyi szolgáltatásokat nyújtanak a befektető javára. E szolgáltatások nélkül ugyanis a befektetési jegyek megszerzésének egyszerűen nem lenne értelme, különösen egy nem intézményi befektető esetében, aki ily módon a releváns paraméterek függvényében a befektetési lehetőségek olyan széles skálájával rendelkezik, amelytől általában meg lenne fosztva, ha úgy döntene, hogy közvetlenül a tőkepiacon fektet be. Ezenfelül éppen e pénzügyi szolgáltatások azok, amelyek optimalizálják és növelik azt a hasznot, amely alapján a nemzeti adót ki lehet vetni.

74. Az a körülmény, hogy a nemzeti intézkedés elsődlegesen a befektetőt érinti, és nem a szolgáltatót, semmit sem változtat e megállapításon, mivel az EK 57. cikk (1) bekezdésének meghatározó feltétele arra az ok-okozati viszonyra vonatkozik, amely a tőkemozgások és a pénzügyi szolgáltatások *nyújtása* között áll fenn, nem pedig a vitatott nemzeti intézkedés személyi hatályára vagy annak az ilyen szolgáltatások *nyújtójával* – nem pedig címzettjével – fennálló kapcsolatára. Ha az említett tőkemozgások szükségszerűen ilyen szolgáltatásnyújtással járnak, akkor az EK 57. cikk (1) bekezdését kell alkalmazni, amennyiben az e rendelkezés által előírt egyéb feltételek teljesülnek.

75. Ezenfelül, ellentétben a Bizottság tárgyaláson megfogalmazott állításával, semmi sem utal arra, hogy a tagállamok adójogi szabályozásai ki lennének zárva az EK 57. cikk (1) bekezdésének, illetve immár az EUMSZ 64. cikk (1) bekezdésének hatálya alól. Ennek az a bizonyítéka, hogy a Holböck⁴⁰, Prunus és Polonium (EU:C:2011:276), Welte (EU:C:2013:662), valamint Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company (EU:C:2014:249) ítéletekben a Bíróság megvizsgálta e rendelkezés alkalmazhatóságát a nemzeti adóintézkedésekkel összefüggésben.

36 — Lásd: Welte ítélet (C-181/12, EU:C:2013:662, 29. pont).

37 — Lásd az Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ügyre vonatkozó indítványom (EU:C:2013:710, 77. pont).

38 — Uo. (78. és 79. pont).

39 — Lásd: Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ítélet (EU:C:2014:249, 53. pont).

40 — C-157/05, EU:C:2007:297, 37–45. pont.

76. Ennélfogva úgy vélem, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre olyan értelmű választ kell adni, hogy az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdésében szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás, amelyet alapvetően nem módosítottak 1993. december 31. óta, és amely bizonyos feltételek mellett átalányadózás alkalmazását írja elő a harmadik országokban vagy az említett harmadik országokkal azonos megítélés alá eső TOT-okon található befektetési alapok befektetési jegyeinek nemzeti birtokosai vonatkozásában, olyan tőkemozgásokra vonatkozik, amelyek az EK-Szerződés 73c. cikke, illetve 1999. május 1-je után az EK 57. cikk (1) bekezdése értelmében vett pénzügyi szolgáltatások nyújtásával járnak.

77. Ilyen körülmények között nincs helye a második kérdés vizsgálatának, amelyet kizárólag arra az esetre tettek fel, ha az első kérdésre nemleges válasz születik.

78. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett második kérdést tehát csak másodlagosan, arra az esetre elemzem, ha a Bizottság nem fogadná el a fent megfogalmazott javaslatomat.

b) Az EK 57. cikk (1) bekezdése értelmében vett „közvetlen befektetések” fogalmáról

79. Ahogy arra már rámutattam az Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ügyre vonatkozó indítványomban,⁴¹ mivel az EK-Szerződés nem határozza meg a közvetlen befektetések fogalmát, a Bíróság mindeddig a Szerződés 67. cikkének végrehajtásáról szóló, 1988. június 24-i 88/361/EGK tanácsi irányelv⁴² I. mellékletének nomenklatúrájában szereplő fogalmakra és az ahhoz kapcsolódó magyarázó megjegyzésekre⁴³ támaszkodott.

80. E meghatározások szerint a közvetlen befektetések fogalma azokra a természetes vagy jogi személyek által eszközölt befektetésre vonatkozik, amelynek célja, hogy a tőkét nyújtó személy és a vállalkozó vagy vállalkozás – amely számára a tőkét gazdasági tevékenység folytatása céljából rendelkezésre bocsátották – között tartós és közvetlen kapcsolatot hozzon létre, illetve tartson fenn.⁴⁴

81. A Bíróság e meghatározások alapján tesz különbséget az úgynevezett közvetlen befektetések, vagyis a valamely vállalkozás irányításában és ellenőrzésében a megszerzett részvények értékével arányosan történő tényleges részvételt lehetővé tevő részesedésszerzés formájában megvalósuló közvetlen befektetés, illetve a „portfólióbefektetések”, vagyis a tőkepiacon értékpapírok egyedül pénzügyi befektetési célzattal, a vállalkozás irányítása és ellenőrzése befolyásolásának szándéka nélkül történő megvásárlása között.⁴⁵

82. Bár e kétfajta befektetés a tőkemozgások fogalma alá tartozik, ezzel szemben csak a „közvetlen befektetések” – beleértve az abból származó osztalékok kifizetését is – képezik az EK 57. cikk (1) bekezdésében elismert eltérés tárgyát.⁴⁶

41 — EU:C:2013:710, 60. és 61. pont.

42 — HL L 178., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 10. fejezet, 1. kötet, 10. o.

43 — Lásd többek között: Holböck-ítélet (C-157/05, EU:C:2007:297, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); Welte-ítélet (EU:C:2013:662, 32. pont).

44 — Lásd többek között: Welte-ítélet (EU:C:2013:662, 32. pont).

45 — Lásd különösen e megkülönböztetésről: Orange European Smallcap Fund ítélet (C-194/06, EU:C:2008:289, 98–102. p.); Glaxo Wellcome ítélet (C-182/08, EU:C:2009:559, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); Bizottság kontra Portugália ítélet (C-212/09, EU:C:2011:717, 47. pont).

46 — Lásd ebben az értelemben: Haribo Lakritzen Hans Riegel és Österreichische Salinen ítélet (C-436/08 és C-437/08, EU:C:2011:61, 137. és 138. pont); az Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ügyre vonatkozó indítványom (EU:C:2013:710, 64. pont).

83. Míg az EK 57. cikk (1) bekezdésének alkalmazását illetően a kérdést előterjesztő bíróság saját bevallása szerint *a priori* hajlik arra, hogy kövesse ezt a választóvonalat a közvetlen befektetések és a portfólióbefektetések között, úgy tekintve, hogy a jelen ügyben a befektetési alapok befektetési jegyei birtokosainak helyzete főszabály szerint nem tartozik az első kategóriába, mindazonáltal felveti a kérdést, hogy a Bíróság a 2012. június 7-i VBV – Vorsorgekasse ítéletben⁴⁷ nem árnyalta-e, sőt vetette-e el ezt az ítélkezési gyakorlatot.

84. Az Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ügyre vonatkozó indítványomban⁴⁸ már megvizsgáltam és elutasítottam egy ilyen érvet, amelyet a lengyel kormány is felhozott, amelyet a Bíróságnak azonban nem kellett megválaszolnia.

85. Lényegében tehát pusztán az említett indítványban ezzel kapcsolatban ismertetett megfontolásokra hivatkozom. Különösen fontos emlékeztetni arra, hogy bár a VBV – Vorsorgekasse ítélet (EU:C:2012:327) egy jogi személy (foglalkoztatói előtakarékosági pénztár), ausztriai székhelyű intézményi befektető részéről egy másik tagállamban székhellyel rendelkező közös befektetési alap befektetési jegyeinek a Bíróság által okfejtése bevezetésében „közvetlen befektetésnek” minősített megszerzését érintő korlátozásokra vonatkozott, a Bírósághoz nem az EK 57. cikk (1) bekezdése helyébe lépő EUMSZ 64. cikk (1) bekezdése kapcsán intéztek kérdést, hanem kizárólag az EUMSZ 63. cikket illetően. Márpedig, bár az EUMSZ 63. cikk hatálya igen széles, és megengedhet bizonyos „határozatlanságot” a tőkmozgások különböző kategóriáit megjelölő kifejezések használata kapcsán, az EUMSZ 64. cikk (1) bekezdésében felsorolt kategóriákat illetően már nem ez a helyzet; ne feledjük, hogy ezt az uniós jog által előírt szabadságtól való eltérést szabályozó rendelkezést az ítélkezési gyakorlatnak⁴⁹ megfelelően szigorúan kell értelmezni. Mivel tehát nem terjesztettek elé az EUMSZ 64. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos értelmezési kérdést, a Bíróságnak nyilvánvalóan nem állt szándékában az, hogy kiterjessze az e rendelkezés értelmében vett közvetlen befektetés fogalmának terjedelmét.

86. Vitathatatlan, hogy hasonlóan a Bizottság által írásbeli észrevételeiben képviseltekhez, nem lehet teljesen kizárni, hogy a befektetési alap befektetési jegyeinek birtokosa képes lehet ténylegesen részt venni az alapkezelő társaság irányításában vagy ellenőrzésében, oly módon, hogy az egyes ügyek sajátos körülményeitől függően annak megállapítására kerülhessen sor, hogy közvetlen befektetésről van szó.

87. A VBV – Vorsorgekasse ítéletben (EU:C:2012:327) megállapított ténybeli és jogi körülmények alapján sajnos nem lehetett megbizonyosodni arról, hogy ez a helyzet állt-e fenn azzal kapcsolatban, hogy az osztrák foglalkoztatói pénztár megszerezte a Luxemburgban található közös befektetési alap befektetési jegyeit.

88. Mindenestre azonban az általa eszközölt befektetések jellegére és méretére figyelemmel legalábbis merésznek tűnik az a megállapítás, hogy M. Schweier olyan befektetési jegyeket szerzett meg, amelyek lehetővé tették számára, hogy irányítási jogot szerezzen azon befektetési alapok vonatkozásában, amelyek esetében az alapkezelő társaságok székhelye a Kajmán-szigeteken volt. Ezzel szemben az iratokban szereplő információkra figyelemmel sokkal valószínűbbnek tűnik, hogy magánbefektetőként M. Schweier csak egy az ezen alapok által létrehozott kollektív portfólióban vett részt, azzal a kizárólagos szándékkal, hogy pénzügyi befektetést eszközöljön. Márpedig nem vitatott, hogy az AuslInvestmG 18. §-ának (3) bekezdésében szereplő adójogi szabályozást kell alkalmazni, amennyiben ilyen portfólióbefektetésre kerül sor.

47 — EU:C:2012:327.

48 — EU:C:2013:710, 69–72. pont. Ennek az indítványnak az ismertetésére néhány nappal azt követően került sor, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemről értesítették a Bíróságot.

49 — Lásd: Welte-ítélet (EU:C:2013:662, 29. pont).

89. Következésképpen úgy vélem, hogy a VBV – Vorsorgekasse (EU:C:2012:327) ítélet nincs hatással az EK 57. cikk (1) bekezdésében hivatkozott közvetlen befektetés fogalmának értelmezésére, valamint hogy az iratokban szereplő jogi és ténybeli körülmények összességére figyelemmel az e rendelkezésben megállapított eltérésre nem lehet hivatkozni, amennyiben az alapeljárásban szereplő helyzet nem olyan „harmadik országokba irányuló vagy onnan származó [tőkemozgásra vonatkozik], amely közvetlen befektetéssel [...] függ össze”.

III – Véggövetkeztetések

90. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Bundesfinanzhof (Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

A külföldi befektetési jegyek értékesítéséről és a külföldi befektetési jegyekből származó jövedelem adóztatásáról szóló törvény (Gesetz über den Vertrieb ausländischer Investmentanteile und über die Besteuerung der Erträge aus ausländischen Investmentanteilen) 18. §-ának (3) bekezdésében szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás, amelyet alapvetően nem módosítottak 1993. december 31. óta, és amely bizonyos feltételek mellett átalányadózás alkalmazását írja elő a harmadik országokban vagy az említett harmadik országokkal azonos megítélés alá eső tengerentúli országokban és területeken található befektetési alapok befektetési jegyeinek nemzeti birtokosai vonatkozásában, olyan tőkemozgásokra vonatkozik, amelyek az EK-Szerződés 73c. cikke, illetve 1999. május 1-je után az EK 57. cikk (1) bekezdése értelmében vett pénzügyi szolgáltatások nyújtásával járnak.